

Kotidialyysihoidon asiakasmaksut

Dialyysihoito on elämää ylläpitävää hoitoa, joka kuuluu lääketieteen kalliisiin hoitoihin. Hoidon toteuttamistapa vaikuttaa merkittävästi kuluihin. Hoito voidaan toteuttaa joko sairaalassa tai kotona. Dialyysihoito pyritään nykyään toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ensisijaisesti potilaan kotona (kotihomeodialyysi tai peritoneaali- eli vatsakalvodialyysi). Tämä parantaa potilaiden elämänlaatua ja eliniän ennustetta sekä säästää yhteiskunnan kustannuksia. Useimmille dialyysi kotona tehtynä on hyvä vaihtoehto, koska silloin hoidon voi rytmittää parhaiten omaan arkeen sopivaksi ja hoitotulokset ovat erinomaiset. Lisäksi hoitohenkilökunnan tarve on huomattavasti vähäisempi ja yhteiskunnalle matkoista aiheutuvat kustannukset merkittävästi pienemmät kuin sairaaladialyysihoidossa. Kotihomeodialyysihoitoa voidaan toteuttaa potilaan yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Yleensä hoito tehdään noin 4-6 kertaa viikossa.

Vaikeaa munuaisten vajaatoimintaa sairastavien määrä on lisääntynyt. Dialyysihoitoa tarvitsevien potilaiden määrä kasvaa, Euroopan maissa viime aikoina noin 5 % vuodessa. Vuoden 2017 lopussa Suomessa oli 1 973 dialyysipotilasta. Vuoteen 2025 mennessä dialyysipotilaiden määrän arvioidaan kasvavan 19 prosenttia. Kotihomeodialyysihoidossa oli vuoden 2017 lopussa yhteensä 139 henkilöä. (Suomen munuaistautirekisterin vuosiraportti 2017.) Jotta kasvava potilasmäärä saadaan hoidetuksi, on kotidialyysien määrää lisättävä merkittävästi. Jos kotidialyysien osuus pysyy ennallaan, vuonna 2030 sairaalahemodialyysipaikkoja tarvitaan yli 100 lisää, samoin uusia dialyysihoitajia. Osa potilaista saa elinsiirron, mutta munuaista joutuu odottamaan keskimäärin 1-1,5 vuotta.

Joissakin sairaanhoitopiireissä on mahdollista toteuttaa hoitoa kotona kunnan kotisairaanhoidon avustamana. Munuais- ja maksaliiton lääketieteellinen munuaistyöryhmä on katsonut, että avustettu kotidialyysihoito on kotiin vietyä erikoissairaanhoidoa. Nykykäytännön mukaan potilaalta peritään avustamisesta kuitenkin pääsääntöisesti kotisairaanhoidon asiakasmaksu, joka on tulosidonnainen, eikä siten kerrytä maksukattoa. Dialyysiyksikössä toteutetusta hoidosta peritään potilaalta sarjahoitomaksu. Erilaiset maksukäytännöt koti- ja sairaalahoidossa asettavat potilaat eriarvoiseen asemaan. Nykyiset maksukäytännöt ovat joillekin potilaille este kotihoidon toteuttamiseen, minkä vuoksi ainoaksi vaihtoehdoksi jää sairaalassa toteutettava dialyysi, joka on yhteiskunnalle huomattavasti kalliimpi hoitomuoto ja potilaalle usein sitovampaa ja kuormittavampaa kuin kotidialyysi. Useat dialyysihoidossa olevat ovat iäkkäitä ja käyttävät hoitomatkoihin Kela-taksia. Kolme kertaa viikossa toistuvista matkoista aiheutuu yhteiskunnalle merkittävät kustannukset. Olisi erittäin tärkeää, että avustettu kotidialyysi rinnastettaisiin sairaalassa annettuun dialyysihoitoon ja asiakas maksaisi siitä sarjahoitomaksun, joka kerryttäisi maksukattoa. Tästä tulisi säätää asiakasmaksulaissa. Kotidialyysi on asiakkaalle useissa tapauksissa kalliimpaa kuin sairaalassa annettava dialyysihoito jo yksinomaan vesi-, sähkö- ja jätemaksujen vuoksi, minkä vuoksi ylimääräistä asiakasmaksusta aiheutuvaa maksurasitusta tulisi pyrkiä estämään.

Toinen asia, jonka toivomme otettavan huomioon lakia valmisteltaessa on sarjahoitomaksun periminen niiltä potilailta, jotka toteuttavat dialyysihoidon kotona täysin itsenäisesti, ilman ulkopuolista apua. Jotkut sairaanhoitopiirit perivät kyseisiltä potilailta sarjahoitomaksun jokaisesta kotona toteutetusta hoitokerrasta. Käytäntö ei ole yleisen oikeustajun mukainen, ei edistä asiakkaiden yhdenvertaisuutta eikä kannusta potilaita kotona toteutettavaan hoitoon, vaikka edellytykset siihen muuten olisivat olemassa. Asiakkaan oikeusturvan ja taloudellisen selviytymisen näkökulmasta olisi ensiarvoisen tärkeää, että jatkossa asiakkaalta ei saisi periä maksua palvelusta, jonka maksusta ei säädetä asiakasmaksulaissa, tässä tapauksessa sarjahoitomaksu perittäisiin siis ainoastaan siinä tapauksessa, jos dialyysihoito toteutetaan sairaalassa tai kotona esimerkiksi kotisairaanhoidon avustamana.